

Vietnamkrigetets barbarer

En fallstudie av en politisk myt

Hanna Jacobsson Tröndal

Abstract

This thesis analyzes the American engagement in the Vietnam war. This war is as controversial to this date, as it was then. It still draws a broad audience to the discussion of the reasoning for the interference of the American government in the conflict between north and south Vietnam. The thesis is made as an idea analysis where a political myth has been identified from ancient Greek examples and transformed in to five indicators: a pre-eminent narrative, a simplification of reality, dehumanization, legitimation of violence and war, and contradicting behavior. The material which consist of press conferences, speeches and other material from official American channels is examined by categorization in relation to the indicators. The analysis is divided into five sections where each indicator is applied to understand how they can be seen affecting the Americans' rhetoric and behavior. This thesis found that the political myth derived from ancient Greece can help explain the American actions in the Vietnam war and could in fact be what enabled them to get involved.

Nyckelord: Politiska myter, Antika Grekland, Vietnamkriget, Avhumanisering, Legitima krig

Antal ord: 8883

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Syfte och problemformulering.....	2
1.3	Disposition.....	3
2	Teoretiskt ramverk.....	4
2.1	Tidigare forskning.....	4
2.1.1	Politiska myter.....	4
2.1.2	Naturliga motsättningar mellan folkgrupper och civilisationer.....	5
2.1.3	Antika Grekland och barbarerna.....	5
2.2	Den politiska myten.....	6
2.2.1	Den politiska mytens ursprung.....	6
2.2.2	Den politiska mytens omvandling.....	7
2.3	Indikatorer för Myten om Barbaren.....	8
2.3.1	Ett överlägset narrativ.....	8
2.3.2	Förenkling av verkligheten.....	8
2.3.3	Avhumanisering av de Andra.....	8
2.3.4	Legitimering av våld och krig.....	8
2.3.5	Motsägelsefullt agerande.....	9
3	Metod och material.....	10
3.1	Idéanalys.....	10
3.2	Analytisk strategi.....	11
3.3	Material.....	11
3.3.1	Avgränsningar.....	12
4	Analys.....	13
4.1	Ett överlägset narrativ.....	13
4.2	Förenkling av verkligheten.....	14
4.3	Avhumanisering av de Andra.....	15
4.4	Legitimering av våld och krig.....	16
4.5	Motsägelsefullt agerande.....	17
5	Slutsats.....	19
5.1	Vietnamkrigets barbarer.....	19
5.2	Vidare forskning.....	21

6	Referenser	22
----------	-------------------------	-----------

1 Inledning

Vad påverkar människor att starta krig? Stater som förespråkar moral och fred deltar trots detta i krig där hundratusentals människor dödas, befrielseörelser motarbetas och det förekommer kemiska medel som påverkar människor i flera generationer. Vietnamkriget är en av de mest kontroversiella konflikterna i modern tid och sedan mitten av 60-talet har det amerikanska engagemanget i kriget diskuterats. Interventionen skulle kunna ha varit grundad i imperialism, ekonomiska egenintressen eller som hjälp till ett självständighetskämpande land hotat av kommunism.

Sydvietnamesiska gerillor överföll amerikanska soldater genom att använda hemliga tunnlar under marken och hemmagjorda fällor. USA använde hundratusentals ton napalmbomber och kemiska besprutningsmedel. Nordvietnam som ämnade förena Vietnam som en kommunistisk stat erhöll stöd från de kommunistiska regimerna Sovjetunionen och Kina, medan Sydvietnam stöttades av USA och andra ickekommunistiska stater i regionen genom försvarssamarbetet SEATO (Spector 2018). Kriget innefattade mängder av aktörer vilket bidrog till konflikten komplexitet. Trots komplexiteten kan en enkelsidig diskurs utläsas från de amerikanska administrationerna under de tjugo år som den långa konflikten pågick. Varför det amerikanska engagemanget i kriget möjliggjorts och legitimerats kan ha med flera olika faktorer att göra, men finns det något som har påverkat amerikanerna att agera som de gjorde? I denna uppsats studeras möjligheten att en tankekonstruktion, en politisk myt, kan ha möjliggjort och underlättat amerikanernas engagemang i Vietnamkriget.

1.1 Bakgrund

När Frankrike förlorade kontrollen över sin kolonialstat Vietnam till den kommunistiska självständighetsgruppen Viet minh 1945 startades ett krig som pågick till 1955. Landet delades då upp i Nord- och Sydvietnam där det sistnämnda valde att ställa sig närmare västvärldens demokrati och liberalism. Kort därefter uppstod ett uppror där de sydvietnamesiska kommunisterna FNL (Front National de Libération du Viêt-nam du Sud, senare kallat Viet Cong) försökte fälla den sydvietnamesiska regeringen (UCDP u.å.). Detta uppror stöddes av det nordvietnamesiska Viet minh som hade som mål att upprätta en kommunistisk stat i linje med Sovjetunionen och Kina. USA, som var bekymrade över kommunismens spridning i regionen, började stödja den sydvietnamesiska regeringen genom att skicka militärrådgivare och antalet ökade under senare delen av 50-talet och början av 60-talet (Spector 2018). Samtidigt i Sydvietnam började missnöjet växa med den auktoritära presidenten Diem vilket resulterade i att FNL:s inflytande ökade bland befolkningen. FNL lyckades överfalla regeringen samt mörda Diem och 1964 började den amerikanska presidenten Lyndon B. Johnson att skicka stridsstyrkor

till Vietnam då amerikanerna påstod att nordvietnameserna hade attackerat en amerikansk jagare (Tonkin Gulf resolution 2017). Konflikten utvecklades då till ett fullskaligt krig mellan nord och syd, där Nordvietnam och FNL stöddes av Sovjetunionen, Nordkorea och Kina, och Sydvietnam av USA och andra ickekommunistiska stater i regionen som Thailand, Kambodja och Laos (UCDP u.å.). År 1965 var över en halv miljon amerikanska soldater på plats i Vietnam, de använde miljoner ton bomber av olika slag samt kemiska avlövningsmedel och orsakade hundratusentals dödsfall. På grund av den ökande mängden kritisk medierapportering om kriget som visade dess offer bröt flertaliga storskaliga demonstrationer ut i USA och runtom i världen som krävde ett stopp på kriget. President Richard Nixon valdes 1968 genom att förespråka en nedskärning av militära styrkor men det var inte förrän 1973 som USA drog sig ur kriget till följd av ett vapenstillestånd (Anti-Vietnam War movement 2017). Emellertid fortsatte konflikten i två år mellan kvarstående parter medan den amerikanska militären fasades ut och 1976 förenades det uppdelade landet som Socialistiska republiken Vietnam (UCDP u.å.). De totala förlusterna under kriget skiljer sig något mellan olika källor men uppgår i runt trehundra tusen på den sydvietnamesiska sidan och över en miljon civila och soldater på den nordvietnamesiska (Spector 2018).

1.2 Syfte och problemformulering

Syftet med uppsatsen är förstå hur en politisk myt kan ha möjliggjort och underlättat det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget. Detta kommer göras genom att en politisk myt identifieras från antika grekiska exempel som kan tyckas ha påverkat dem att bagatellisera sina fiender och samtidigt överdriva sitt eget värde, för att sedan applicera myten på fallet. Den politiska myten är en tankekonstruktion som förmedlar ett narrativ och en uppfattning av världen som sedan undermedvetet påverkar aktörer på olika vis. Denna vinkel är unik då ingen tidigare har använt sig av en politisk myt från antika Grekland för att förstå sig på USA:s agerande i Vietnamkriget. Om det framkommer att myten kan förklara det amerikanska engagemanget kan detta möjligen innebära att myten även kan ses vara underliggande vid andra tillfällen. Forskningen kan då anses vara relevant för dagens samhälle då det gynnar världen att få en bättre förståelse för hur beslutsfattare tänker i krig och hur detta påverkar dess utkomster. Samtidigt är målet med uppsatsen att bidra till den redan omfattande forskningen om myter och leda till bredare förståelse om hur myter möjliggör aggressiva beteenden och krig.

För att undersöka mytens påverkan på djupet har det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget valts ut som studieobjekt. Både Vietnamkriget och antika Grekland är ständigt återkommande inom forskning i flera discipliner, de förekommer oftast i separata texter och få forskare har valt att kombinera dem. Richard Ned Lebow (2008) är ett undantag när han undersöker om motiv som härstammar från grekerna kan vara relevanta motiv för krig även idag. Likt detta ämnar jag att använda mig av en tankekonstruktion härledd från antika Grekland för att begripliggöra hur krig möjliggörs och underlättas i modern tid. Dock skiljer sig vår forskning åt då jag inte argumenterar för att myten är anledningen till att krig uppkommer utan vill istället undersöka om den tillåter aktörer att agera i krig.

Jag tror inte att beteendet i det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget är unikt utan kan möjligen uppkomma på andra geografiska positioner. På så vis är förhoppningen att den universella myten senare kan användas för att förstå även andra moderna konflikter.

Syftet är sålunda att begripliggöra det amerikanska engagemanget utifrån en universal underliggande myt som härletts från antika Grekland där människor anser sig själva moraliskt och hederligt överlägsna i relation till sina fiender. Genom att omvandla myten till ett ramverk med ett antal indikatorer kan detta undersökas för att se om myten kan ha möjliggjort amerikanernas retorik och agerande under Vietnamkriget. Frågeställningen lyder därmed:

Hur kan en politisk myt ha påverkat och möjliggjort det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget?

1.3 Disposition

Efter ovanstående inledande del kommer jag att presentera tidigare forskning inom området som behandlar myter och den roll som de spelar i internationella konflikter. Dels kommer det handla om vad som menas med myter och hur de påverkar människor, dels om tidigare analyser av motsättningar mellan olika folkgrupper samt antika Grekland. Sedan identifieras och presentas den myt som kan ses ha påverkat de antika grekerna i relation till barbarerna, sedan kommer en generalisering av denna myt att göras för att bli applicerbar på det amerikanska agerandet i Vietnamkriget.

Sedan följer den viktigaste delen av uppsatsen där jag lägger fram det empiriska material som kommer ligga till grund för analysen. Här kommer jag att applicera myten i form av idealtypsliknande indikatorer på konflikten i Vietnam. Varje indikator har ett eget avsnitt där materialet kategoriseras för att undersöka hur myten har påverkat deras beteende och diskurs. Här kommer jag även att diskutera huruvida myten möjligen var för svag för att kriget skulle fortgå och resulterade i att USA drog tillbaka sina trupper när motståndet i hemlandet blev för stort.

Slutligen följer ett avsnitt där jag summerar huruvida samma politiska myt från antika Grekland möjligen kan ses vara närvarande i amerikanska administrationen. Slutsatsen innehåller en diskussion kring hur myten kan ses vara underliggande vid det amerikanska beslutsfattandet i Vietnamkriget och hur den resulterar i legitimering av våld och krig, samt hur det råder en spänning mellan deras uttalade värderingar och deras faktiska handlingar. Sedan resonerar jag kring hur denna kunskap kan leda till en ökad förståelse för hur myter verkar inom internationella relationer.

2 Teoretiskt ramverk

2.1 Tidigare forskning

I avsnitten nedan kommer tidigare forskning inom de områden som kan knytas till uppsatsen presenteras. Jag kommer där att visa hur politiska myter och naturliga motsättningar mellan folkgrupper används i dagens forskning, samt hur olika forskare har använt sig av antika Grekland och deras motståndare barbarerna. Sedan kommer den politiska myt som utgör grunden för denna uppsats att identifieras i exempel från antika Grekland, för att sedan göras om till en mer universell version som lämpar sig för applicering på moderna fall.

2.1.1 Politiska myter

Politiska myter är ett mångtydigt begrepp som anses vara svårdefinierat men trots detta har några forskare ett par allmänna drag som kommer utgöra grunden i denna uppsats. Myter beskrivs ofta som föränderliga narrativ som skapar mening och sammanhang för folk och identiteter. Oavsett hur mytbefriade och sekulära samhällen anser sig vara finns de överallt där människor letar efter mening med livet och påverkar hur de uppfattar verkligheten (Weber 2005:6). Bruce Lincoln beskriver i sin bok *Discourse and the Construction of Society* hur myter injicerar mening i narrativen. Detta syns i ett exempel där ursprungsbefolkningen i Swaziland blev tillfrågade att ge upp en del av sin mark till det brittiska kolonialstyret för en ny flygplats. Här mytologiserade de en gammal historia om ett heligt träd på platsen för att skapa signifikans för ursprungsbefolkningen, vilket ledde till ökad solidaritet och motstånd mot brittisk bebyggelse på platsen (Lincoln 1989:27–37). Myter är sällan uppfattade som en myt av de som påverkas av den och detta är en del av mytens funktion, att de förenklar verklighetens komplexitet och agerar som en naturlig sanning för mottagaren (Bottici - Challand 2010:20).

Myter kan vara sanna eller falska men det påverkar inte deras betydelse utan skapar oavsett vad mening och perspektiv för de som är mottagare av myten och ger dem en möjlighet att förstå sig på verkligheten (Bottici - Challand 2010:20). De politiska myterna skapar förståelse av specifikt politiska situationer och driver människor till handling (Bottici - Challand 2013:92). Ett exempel på hur dessa politiska myter fungerar visar Cynthia Weber när hon använder mytbegreppet för att begripliggöra hur myter ligger till grund för de teorier som skapats inom disciplinen internationella relationer. Hon kommer fram till att dessa myter fungerar som grundantaganden för teorierna genom att det som studerats lokalt antas vara något universellt och ses om självklara sanningar. Ett exempel hon tar upp är hur realistiska teorier grundar sig på antagandet om att det anarkiska världssystemet är en självklarhet, vilket innebär att det inte blir ifrågasatt (Weber 2005:38–57). Liknande tar Chiara Bottici och Benoît Challand upp hur myter kan se ut på olika

vis genom tiden, och att myter är ständigt föränderliga även fast de uppfattas som konstanta (Bottici - Challand 2013:91). Detta är endast ett utdrag från området om myter, det finns betydligt fler forskare som ägnar sig åt myter men som inte har samma ontologiska antagande. Ett exempel är Ernst Cassirer som menar att myter inte skapas genom en omedveten process utan istället aktivt skapas av människor för att användas som strategiska vapen (Cassirer 1946:282).

2.1.2 Naturliga motsättningar mellan folkgrupper och civilisationer

Inom ämnet internationella relationer har forskare delat upp världen på olika vis för att förklara varför konflikter uppkommer, ofta resulterar det i ett fåtal civilisationer eller två separerade delar (Huntington 1996). Detta tas exempelvis upp i *Worlds at War* där Anthony Pagden menar att en uppdelning mellan öst och väst är en underliggande faktor till flera historiska krig samt till varför dessa mönster återupprepar sig (Pagden 2008). Motpolerna sägs skapas och återskapas på grund av exempelvis religiösa eller etniska grupperingar, på ett liknande vis kan grekerna tyckas ha utformat sina motståndare som barbarer (Lebow 1989: 219). Liknande Edward Saïds påstående i *Orientalism* (1978) om ett diskursivt skapande av öst och väst, menar Patrick Thaddeus Jackson att uppdelningen är en gemensam sanning som skapar ett specifikt handlingsutrymme i det universum som sanningen existerar i. Han menar att den krock som uppstår mellan olika civilisationer, som förs fram av Huntington och Pagden, är något som konstruerats genom aktiva val och är inte en passiv självklarhet vi ofrivilligt måste följa. Detta skiljer sig från den forskning som anser att civilisationer är och ser sig själva som skilda vilket leder till konfliktsituationer (Jackson 2006:244). En liknande tanke tar Shadia B. Drury upp i sin bok *Terror and Civilisation*, där hon förklarar att det inte nödvändigtvis råder någon skillnad mellan de som anser sig ha rättfärdiga anledningar till krig och de som anses vara fienden. Hon menar att i ett tvåsidigt krig ser båda parterna sig själva som försvararen av godheten och civilisationen, där hon bland annat tar upp George W. Bushs krig mot terrorismen. Hon poängterar en biblisk dualism där människor ofta ser saker tudelat, vi är bra och de är dåliga. Hon beskriver även att de som anser sig själva ha de rätta åsikterna och idealen ofta använder statens makt för att tvinga dessa på andra. Den slutgiltiga skillnaden mellan terrorister och civilisationer, menar Drury, är att de sistnämnda har teknisk kunskap och ett rent samvete (Drury 2014:131–157).

2.1.3 Antika Grekland och barbarerna

Flera av de mest citerade filosoferna genom historien levde i antikens Grekland och det är därför vanligt att finna texter och forskningsmaterial om teorier från denna tid. Studier om antika Grekland och deras teorier samt arbeten där dessa applicerats på nya fall är mångtaliga. Richard Ned Lebow utgår ifrån värden som var av betydelse i det antika Grekland när han analyserar moderna konflikter. Han undersöker vilka motiv som kan förklara aktörers agerande, hur de resulterar i samarbete, konflikt och risktagande, samt uppkomsten av krig (Lebow 2010:500–558). Inom forskningen skiftar det i hur barbarer används som begrepp. Dels genom vissa kriterier som ska uppfyllas för att kunna ses som hänsynslösa aktörer, dels att

barbarer endast är något som socialt konstrueras för att få en legitim anledning till aggressiva beteenden (se avsnitt 2.1.2). De flesta forskare sätter sin egen prägel på det välanvända fenomenet. Tzvetan Todorov diskuterar i sin bok *The Fear of Barbarians* skillnaden mellan barbarer och civilisationer, där barbarer ser andra människor som mindre värda medan den sistnämnda ser andra som medmänniskor. Han menar att det finns en risk med att frukta barbarer då det kan resultera i att de själva förvandlas till barbarer som inte bryr sig om andra människor och agerar hänsynslöst (Todorov 2010:1–13).

2.2 Den politiska myten

I kontrast till forskningsläget ovan vill jag undersöka om det finns en politisk myt, ursprungligen identifierad i antika Grekland, där motståndarna porträtteras som värdelösa vilket möjliggör våld och krig gentemot dessa. På samma vis som Lebow (2008, 2010) analyserar moderna krig utifrån antika grekiska motiv ämnar jag applicera en myt från denna tidsperiod på ett modernt fall. Däremot kommer mitt fokus inte ligga på, som Lebow, att förklara varför krig uppstår utan snarare identifiera och begripliggöra hur denna myt kan ses underblåsa och påverka förekomsten av krig. Likt många andra forskare av myter ämnar jag inte att undersöka om myten är sann eller ej, utan endast finna om den är närvarande i den amerikanska administrationen (Lincoln 1989:25).

För att fortsätta bör det först fastställas vilken av de otaliga definitioner av myter som finns som hädanefter ska användas. Dvora Yanow definierar en organisationell myt så här i sin artikel *Silences in Public Policy Discourse*: “[...] en myt är ett narrativ som är skapad och betrodde av en grupp människor som förflyttar fokus från förvirrande delar av deras verklighet. Myten inkluderar fyra element: narrativ, sociala konstruktioner, tro, och en oförmåga att mätas” (Yanow 1992:401, egen översättning). Då besluten om krig behandlas och avgörs i organisationella former inom staters institutioner anser jag denna definition relevant i sammanhanget. De flesta mytforskare som nämnts i avsnittet ovan är kompatibla då de alla vilar på samma epistemologiska och ontologiska antaganden. De använder alla myter för att begripliggöra ageranden och beteenden istället för att som Cassirer se myter som strategiskt skapade vapen (Cassirer 1946:282). Dessa kommer tillsammans med Yanow utgöra grunden som denna uppsats står på.

Nedan kommer det antika grekiska exemplet att kartläggas i sin ursprungliga form. Sedan identifieras mytiska drag i detta exempel som blir omformulerade till en mer generell och universell definition. Mytens innehåll och funktion kommer att redogöras för att få en så klar bild som möjligt inför applikationen på USA:s agerande i Vietnamkriget.

2.2.1 Den politiska mytens ursprung

Den grundläggande skillnaden som separerar grekerna från barbarerna var att de inte kunde tala grekiska men de hänvisade även till att grekerna delade religion, tradition och arv. Därmed var grekerna de främmande barbarernas motsats. Många grekiska filosofer under historien påstod att grekerna besatt de mest värdefulla

egenskaper såsom ärlighet, godhet, mod och vishet (Hall 1991:114–122). Aristoteles gick så långt att han påstod att denna klara distinktion mellan grekerna och barbarerna gjorde barbarerna underlägsna av naturen och därmed saknade rättigheter. Dessa barbarer var naturliga slavar, i relation till grekerna som var fria män (kvinnor och barn ansågs endast vara boskap), och kunde därmed med rätta tillfångatas eller dödas. Så trots att de ansåg sig hederliga och goda var de våldsamma och behandlade barbarerna illa (Hall 1991:164–165). Innehållet i de antika Greklands fall beskrivs ovan, detta är narrativen samt strukturerna som myten förmedlar till människorna. Myten ses tas i uttryck genom vissa diskurser, exempelvis tänkte och talade grekerna om alla utomstående som barbarer så länge de inte talade grekiska eller hade samma uppväxt och arv som de själva. Dessa barbarer erhöll inga rättigheter och tankekonstruktionen där barbarerna porträtterades som hänsynslösa, oviktiga och underlägsna underblåstes. Då motståndarna sågs som värdelösa barbarer var våld mot dessa inte problematiskt eller motsägelsefullt och myten kan alltså ses vara det som tillåter och legitimerar våld gentemot dem (Keene 2005:22–44).

2.2.2 Den politiska mytens omvandling

Nedan följer en sammanställning av de mytiska drag som kan identifieras i det antika grekiska samhället förklarar i mer generella och universella termer för att underlätta applicering på det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget. Myten som identifierats kommer jag fortsättningsvis att kalla *Myten om Barbaren*.

Myter omvandlas beroende på vilken grupp den intar för att överleva. Diskursen som omsluter dem förvandlas för att passa in med nuvarande aktörer men det är ständigt samma grund som myterna vilar på och som utför dess funktioner (Bottici - Challand 2013:6–9). Detta innebär att myter kan ta sig i uttryck på olika diskursiva vis men att samma funktioner kan ses. Det narrativ som kan härledas från antika Grekland visar en konstruerad sanning där andra människor är underlägsna och oviktiga vilket resulterar i en dualistisk delning mellan aktören och dess fiende (Drury 2004:150–151). Myten om Barbaren är en social konstruktion och förmedlar sitt budskap i form av ett enkelt påstående: *vi är överlägsna*. Då kunskapen om att de Andra är underlägsna förmedlas och förstås som en naturlig sanning blir den inte ifrågasatt (Barthes 2000:142–145). Då människor agerar inom den verklighet som skapas av myten underlättas beteenden som är aggressiva samt legitimerar våld och krig mot de underlägsna Andra (Münch 2016:48). Ju starkare Myten om Barbaren är desto större blir avgrunden mellan de två aktörerna, barbarena rättigheter blir färre och färre och mer våldsamma ageranden från civilisationen anses legitima. Även barbarena värde minskar och kan därmed utsättas för vad som helst. Myten om Barbaren fungerar även som en slöja över vissa värden och mål som annars kan anses vara ovärdiga för aktörerna. Genom att reducera verklighetens komplexitet samt mytiskt dölja de egentliga målen med sina ageranden kan fler stödja dem. *Vi* är hederliga, *vi* får agera mot dem som inte är det. Den döljer de mål som bestrider gruppens gemensamma värden och lyfter fram de som anses goda, detta resulterar i att aktörerna kan agera på ett vis som annars inte kunnat vara möjligt. Myten om Barbaren döljer alltså de underliggande mål som kan anses motsägelsefulla och som möjligen annars gjort att konflikter utbrutit (Yanow 1992).

2.3 Indikatorer för Myten om Barbaren

Nedan kategoriseras de centrala begrepp för Myten om Barbarens innehåll och funktion i form av fem indikatorer. Dessa är alla identifierade och härledda från antika Grekland och kan studeras i detalj i ovanstående avsnitt.

2.3.1 Ett överlägset narrativ

Mytens moral och värden formuleras inte i detta fall genom en historia eller genom en specifik karaktär utan narrativet består av ett enkelt påstående om att de är överlägsna och alltid har rätt. Detta innebär att de Andra ses som underlägsna och värdelösa (Münch 2016:50–51). Deras egna handlingar och åsikter blir därmed rättfärdigade.

2.3.2 Förenkling av verkligheten

Mytens narrativ skapar en förenklad bild av verkligheten som aktörerna tolkar världen genom. Detta skapas genom att narrativet bidrar med en generell dikotomisk delning mellan vi och dem, där *vi* ständigt har överhanden i form av förenklade motsatsord; *vi* har rätt, *vi* har ett gott moraliskt omdöme, *vi* har rätt åsikter och intressen (Bottici - Challand 2010:55–66). Dessa uppfattas som sanningar och behöver därmed inte undersökas eller reflekteras kring inom folkgruppen (Yanow 1992).

2.3.3 Avhumanisering av de Andra

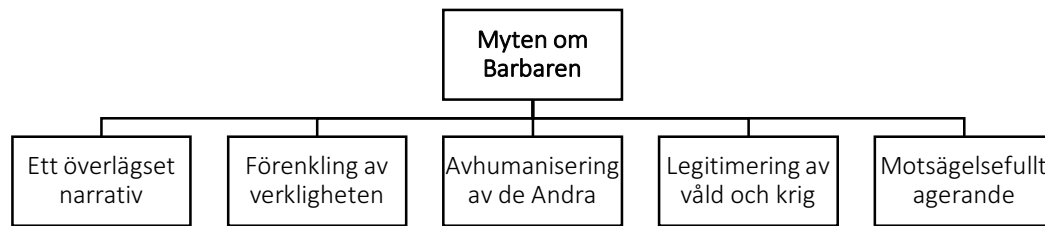
Myten förmedlar en simplificerad bild av verkligheten och aktörerna agerar även utifrån den. Bilden förnekar att de Andra är aktörernas jämlingar och resulterar i att de ser dem som underlägsna på moraliska, biologiska och existentiella plan samt tenderar att avhumanisera dem genom språket (Bottici - Challand 2010:70–71). De beskrivs exempelvis som ogräs, kackerlackor och icke-fullständiga människor (Bourke 2014:487–492).

2.3.4 Legitimering av våld och krig

Myten förmedlar en bild av världen som förenklad där aktörernas vilja och åsikt ses som en självklarhet vilket leder till att deras handlingar är legitimerade. Myten reglerar hur aktörerna ser världen och eftersom barbarerna antas vara värdelösa kan våld gentemot dessa tillåtas och legitimeras. Ojämligheten mellan barbarerna och aktörerna är en konstaterad sanning kan därför producera politiska beslut som leder till våld och krig (Münch 2016: 48).

2.3.5 Motsägelsefullt agerande

Myten döljer den konflikt som uppkommer mellan de värden aktörerna förespråkar och de som de utövar. Myten kan ses som en slöja som läggs över egentliga intressen och mål, som på så sätt kan skydda mot konflikter och protester. De värden som annars förespråkas och kan vara grundbulten i identiteten kan fortsätta framhållas trots att myten och agerandet utifrån dem motstrider dessa, om detta sedan uppdagas krackelerar myten (Yanow 1992:400–402).

Figur 2.1. Myten om Barbarens fem indikatorer

3 Metod och material

Jag har valt att utföra en fallstudie där jag ämnar undersöka om en politisk myt från antika Grekland kan begripliggöra hur moderna konflikter utspelar sig. Då syftet har varit att undersöka fallet på djupet och studera ett flertal exempel på USA:s agerande under Vietnamkriget fungerar fallstudie mycket väl som metod. Dessutom kommer de generella indikatorer som jag bedömt som centrala i myten då också kunna prövas genom det aktuella fallet för användning i kommande analyser.

3.1 Idéanalys

Analysen i denna uppsats kommer att genomföras som en idéanalys där grundtanken är att undersöka vad en idé har för ursprung, spridning och konsekvenser (Beckman 2005:82). Jag menar att myter på samma sätt som idéer och ideologier kan studeras genom idéanalysen då de också utmärks som en tankekonstruktion av verkligheten och hur människor handlar utifrån den (Bergström - Boréus 2012:140). Denna studie är framförallt inriktad på Myten om Barbarens konsekvenser men kommer även att snudda vid dess spridning då myten kan ses ha förflyttats i både tid och rum, från antika Grekland till 1900-talets USA. Myten om Barbarens ursprung har redan redogjorts för i avsnitt 2.2.1, om den däremot har existerat före denna tidsperiod kommer inte att undersökas i denna uppsats. Den funktionella idéanalysen har en förklarande ambition där jag ämnar klargöra vad för funktion myten har för det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget och om den kan anses ha möjliggjort kriget (Beckman 2005:81–84). På detta vis kan jag således undersöka den betydelse Myten om Barbaren tycks ha haft i dessa olika situationer och vad det har fått för påföljd (Bergström - Boréus 2012:146–148).

Den funktionella idéanalysen skiljer sig något från andra tolkande textanalyser då den förklarar vad för funktion myten har haft i fallet. Då Myten om Barbaren är en underliggande politisk tankekonstruktion kan inte en diskursanalys ta oss hela vägen eftersom den endast studerar världen och hur vi talar om den (Beckman 2005:81–84). Bruce Lincoln skriver i *Discourse and the Construction of Society* att myter är ett sorts narrativ som ligger djupt inne i diskursen som kan skapa vår verklighet och påverkar oss att agera inom den. Myter, i motsats till legender och historia, påstås vara sanna, trovärdiga och inneha en auktoritär ställning vilket får människor att vilja efterlikna den (Lincoln 1989:23–26). Det är alltså via diskursen som Myten om Barbaren förmedlas men den har en kärna som ligger bortom diskursen och måste därför studeras på annat vis, således kommer en idéanalys att göras.

Min avsikt är att ovan nämnda idealtypsliknande indikatorer ska agera kategoriseringsram för det material som samlats in. Idealtyperna grundar sig i det som anses centralt för myten och ska ses som renodlingar av myten ifråga. Då

resultat sällan uppfyller idealtyperna förväntar jag mig inte att fullt ut få samtliga indikatorer bekräftade, utan istället se i vilken utsträckning Myten om Barbaren kan tydas ha möjliggjort USA:s engagemang i Vietnamkriget (Beckman 2005:28).

3.2 Analytisk strategi

Analysen kommer att genomföras i enlighet med den funktionella idéanalysen med förklarande ambitioner, dock kommer fokus inte ligga på en enskild idé utan på den myt som tidigare identifierats. Genom att använda mig av ett brett material ämnar jag begripliggöra amerikanernas engagemang i Vietnamkriget genom att applicera myten härledd från antika Grekland. Om det är så att den amerikanska administrationen använder liknande diskurser kan detta vara ett tecken på att Myten om Barbaren är närvarande även i modern tid.

Den första indikatorn kommer undersöka om Myten om Barbarens narrativ kan spåras i det amerikanska rättfärdigandet av kriget och om det kan tydas ha påverkat deras uttalanden. Under den andra indikatorn studeras fallet utifrån den förenkling av verkligheten som myten bidrar med samt om detta förenklande kan tydas anses vara en självklar och naturlig sanning. Tredje indikatorn kommer undersöka huruvida USA har använt sig av avhumanisering, antingen direkt muntligt eller tecken som tyder på nedvärdering. Den fjärde indikatorn inkluderar de exempel där Myten om Barbaren kan antas ligga till grund för legitimering av deras agerande i kriget samt hur dessa har sett ut. Femte indikatorn undersöker hur USA har agerat motsägelsefullt i relation till sina egna värden och mål samt hur detta kan kopplas till mytens funktion, men även hur den har påverkats av externa faktorer. Här kommer det även undersökas vad som händer när andra världsbilder och myter konkurrerar ut den politiska myten.

3.3 Material

Det material som kommer att kategoriseras i analysen kommer vara av bred karaktär för att uppnå så god intertextualitet som möjligt. Medierapportering, presskonferensmaterial, presidenters tal och politiska dokument från perioden 1955 till 1975 kommer vara huvudkällorna men det kommer även förekomma en del akademiska texter. Fokus kommer ligga på hur de amerikanska beslutsfattarna har beskrivit och agerat i kriget, samt hur de bemötte opposition och kritisk media. Den allmänna diskursen som genomsyrade den amerikanska kulturen som visar bilden av kriget som ett svartvitt slagfält kommer även att inkluderas genom tidigare forskares texter. Då några få källor är från amerikanska myndigheter kan det vara värt att notera att även dessa bör tolkas vara direkt kopplade till administrationens egna uppfattning och beslutsfattning. De är alltså inte separerade från administrationen trots att de inte direkt är ett material skapat av Vita huset eller Pentagon. Jag kommer även att hänvisa till de så kallade Pentagon Papers, vilket är en dokumentsamling om USA:s deltagande i Vietnamkriget som läcktes från och sedan publicerats offentligt av USA:s försvarsdepartement.

3.3.1 Avgränsningar

Inom denna uppsats har flera avgränsningar gjorts för att underlätta arbetet och läsningen. Valet att härleda Myten om Barbaren från texter om de antika grekerna gjordes då denna litteratur är extensiv och gav bättre möjlighet att konstruera mytens indikatorer. Det finns ett flertal andra antika exempel där myten kan ses tas i uttryck exempelvis de antika kinesernas diskurs, detta val gjordes alltså endast på grund av mängden material (Martin 1885:372–374). Då analysen görs som en fallstudie valdes USA:s engagemang i Vietnamkriget som analysobjekt då detta var det första tv-sända kriget, det har dokumenterats väl och att USA har ett relativt transparent och välorganiserat material vilket underlättade processen i den tidsbegränsade forskningsperioden (Steinman 2017). Det är inte USA som folk som ämnas undersökas utan administrationens beslut och retorik från presidenter, vita huset, Pentagon, myndigheter och andra officiella kanaler. USA är en god aktör att undersöka då de är starka militärt och ekonomiskt, och har därmed större möjlighet att agera utifrån idéer och åsikter som påverkats av Myten om Barbaren. Vid andra fall där myten tycks florerat kan möjligheterna vara färre att agera då de inte har samma militära makt och möjlighet. Riskerna är därmed fler vilket innebär att Myten om Barbaren är svårare att analysera.

4 Analys

Myten om Barbarens indikatorer tar sig i uttryck på olika sätt i olika fall, nedan kommer jag undersöka om myten har påverkat och möjliggjort det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget. Genom att kategorisera materialet i ett ramverk uppbyggt av mytens indikatorer ämnas det amerikanska agerandet under Vietnamkriget begripliggöras. Materialet består främst av uttalanden i form av presidenters presskonferenser och tal, men kommer även vara myndigheters publiceringar och en del akademiska texter kring ämnet.

4.1 Ett överlägset narrativ

Myten om Barbaren förmedlar ett narrativ där det påstås att amerikanerna är överlägsna och att deras idéer samt handlingar är rättfärdigade. Genom att studera uttalanden gjorda av presidenter mellan 1955 och 1975 kan detta narrativ uttolkas. Presidenter under flera mandatperioder beskriver hur de måste gå in i kriget för att hjälpa sydvietnameserna. Narrativet som porträtterar nordvietnameserna som underlägsna och värdelösa tillåter USA att göra det som de själva anser vara rätt. Under ett tal 1964 förklarar president Lyndon B. Johnson: ”Vi kan inte, får inte och kommer inte vika oss och låta kommunismen ta över ett fredligt land” (Johnson 1964c, egen översättning). Myten om Barbaren kan göra detta uttalande begripligt genom att förklara hur presidenten ser på verkligheten. Johnson anser att kommunismen är farlig och att detta innebär att de inte får stå avvaktande när den tar över Vietnam. Han ser detta som en självklar sanning då mytens narrativ påstår att de har rätt och att det de gör är rätt. På samma sätt förklarar båda presidenterna Dwight D. Eisenhower och John F. Kennedy under flera presskonferenser hur det ligger i både USA:s och världens intresse att hjälpa Vietnam bli självständigt och fritt (Eisenhower 1960, Kennedy 1961). Kennedy berättar 1962 att kriget som deras fiende kallar för ett frihetskrig är en felaktighet då han menar att Vietnam redan är fritt (Kennedy 1962). Myten om Barbaren ger dem bilden av att deras egna åsikter är felfria och därför diskuteras inga nackdelar med deras idéer eller handlingar. Det diskuteras heller inte andra synsätt på konflikten utan detta blir det enda sättet att se konflikten på. På grund av detta minskar kompromissviljan och gör det sedan svårare att ändra perspektiv eller ståndpunkt. Sammanfattningsvis kan vi se hur narrativet om att de alltid är överlägsna skiner igenom i ett flertal uttalanden. De berättar otaliga gånger att de är engagerade i Vietnam på grund av kampen om deras frihet men nämner sällan nackdelar eller möjligheten att deras motståndare har en egen sanning. En sanning som kanske inte enbart är vad amerikanerna har visat upp den som. Myten om Barbaren verkar intala och övertala amerikanerna att de har rätt och att de är på rätt sida i konflikten.

4.2 Förenkling av verkligheten

Narrativet som förmedlar en bild av att amerikanerna alltid har rätt och att andra är mindre viktiga och underlägsna förstärks av att Myten om Barbaren förenklar verkligheten och gör denna förenklade bild till en självklarhet. Denna förenkling innebär ofta uppdelningar i svart och vitt eller goda och onda och att dessa tudelningar uppfattas som naturliga sanningar som inte ifrågasätts. John Hellman har i sin bok *American Myth and the Legacy of Vietnam* undersökt hur amerikaner och Vietnamkriget framställs i populärkultur genom böcker, filmer och memoarer. Han beskriver hur amerikanerna skildrades som goda och hederliga hjältar och att världen var ett slagfält mellan mörka och ljusa krafter. Det var en självklarhet för amerikanerna att deras uppdrag om frihet i andra delar av världen var rättfärdigade (Hellman 1986). På samma vis syns detta i de politiska kanaler som administrationer distribuerar. Genom 20 år av uttalanden i tal och presskonferenser återkommer ständigt samma förklaring till kriget. Deras mål är frihet för vietnameserna eftersom detta ligger i både USA:s och världens intresse då världen således skulle bli säkrare. Att detta ständigt återupprepas visar på den förenklade bild av verkligheten som ges när frihet ses som den självklara motsatsen till kommunismen (Eisenhower 1960, Report of the Office of the Secretary of Defense Vietnam Task Force 1969b, Kennedy 1963, Johnson 1964b, Johnson 1968). 1965 beskriver Johnson Nordvietnam som terroristiska och förtryckande medan Sydvietnam är och har varit en vänlig nation (Johnson 1965c). I själva verket har Sydvietnams president Diem, innan han blev mördad i en statskupp, under en lång tid agerat diktatoriskt, och fängslat och mördat de som uttalat sig kritiskt om regimen. Detta innebar att kommunistiska FNL i Sydvietnam växte som reaktion på den allt mer auktoritära USA-stödda Diem-regeringen vilket tyder på att de stridande parterna inte kan ses vara varandras motsatser (Ngo Dinh Diem 2017). Lyndon B. Johnson beskriver exempelvis i ett tal om Vietnamkriget hur kommunisterna är ett hot mot världen och att när de drivits ut ur Vietnam kommer Asien, USA och världen vara säkrare. Detta ger bilden av att kommunismen är det enda hotet för världen, eller att åtminstone skulle deras försvinnande innebära att världen är säker. Vi kan alltså tolka hans uttalande som en tydlig förenklad uppdelning mellan osäkerhet och säkerhet (Johnson 1968). När Kennedy säger att kommunisternas frihetskrig är ett påhitt porträtterar han dem som att de talar osanning när det i själva verket är så fienden ser på kriget. Här förmedlas återigen en förenkling av verkligheten genom att amerikanerna inte kan se kriget ur deras motståndares synvinkel (Kennedy 1962). Myten om Barbaren förmedlar återigen verkligheten som mindre komplex då Sydvietnam inte kan kallas fredligt. På samtliga ställen där USA:s önskan och syfte förmedlas publikt ifrågasätts de aldrig då de ser dem som rättfärdigade i enlighet med deras narrativ. Narrativet påstår att de har rätt och att andra aktörer är oviktiga i relation till dem själva. Detta i kombination med en reducering av verklighetens komplexitet ger en förenklad bild av omvärlden. Amerikanernas syfte i kriget ses som en självklarhet och ifrågasätts därför inte.

4.3 Avhumanisering av de Andra

Påståendet om att amerikanerna alltid har rätt och är överlägsna samt en förenkling av verkligheten påverkar och påverkas av hur språket används för att avhumanisera sina motståndare. Bunkong Tuon beskriver i *Discourses on the Vietnam War: Teaching from Many Perspectives* hur diskursen om kriget saknar ett djup, det vill säga det riktiga Vietnam, dess människor, kultur, historia och landskap (Tuon 2013:162). Genom att studera en mängd olika material från krigsperioden kan samma mönster utläsas. Olika framställningar gör att motståndarna inte längre är människor utan endast blodtörstiga fiender vars enda önskan är att sprida kommunismen till fler länder. Kennedy nämner i ett årligt meddelande till kongressen hur deras "[...] fiendes terrorhandlingar tilltar" (Kennedy 1961). Detta visar på hur Myten om Barbaren förenklat aktörernas motståndare och att de inte tas på allvar. Genom att tala om dem som fiender som begår terroristiska handlingar är det svårt att se motståndarnas sanning. Amerikanerna undersöker inte varför vietnameserna agerar på detta vis eller om de möjligtvis har flera komplexa ambitioner och mål. Motståndaren blir reducerad till en endimensionell terroristisk fiende istället för en komplex karaktär med egen vilja och ambitioner. Detta liknar den tes som Tzvetan Todorov driver i *The Fear of Barbarians* där han förklarar att alla samhällen och folkgrupper innehåller flera kulturella aspekter och kan omöjligt reduceras till endast en kultur eller ett slags beteende (Todorov 2010:197).

I det material som publicerats offentligt av den amerikanska administrationen ses en skiftning när Johnson tar över presidentpositionen. 1964 börjar de använda namnet Viet Cong (vietnamesiska kommunister) för deras fiende istället för sydvietnamesiska rebeller eller FNL (Sydvietnams Nationella Befrielsefront). Detta är ännu ett exempel som visar hur vietnameserna förminskades offentligt. Användning av smeknamn förenklar bilden av motståndarnas egna syfte och gör att det inte längre är lika lättillgängligt och förståeligt, de kämpar inte längre för frihet utan förminskas istället till deras politiska läggning (Johnson 1964a).¹ Genom att benämna fienden som "Viet Cong", "kommunister", "terrorister" och andra smeknamn förminskas och avhumaniseras de. Detta syns även när Johnson beskriver hur sydvietnameserna tvingas bygga sin nation "mellan kommunisternas tänder" (Johnson 1966). Liknande budskap har förmedlats från amerikanska myndigheter för att sprida samma bild i Vietnam. 1950 skapade och distribuerades informationsblad och posters för att underblåsa skräcken för kommunismen i sydöstra Asien men också i Sydamerika och Mellanöstern. Ett exempel på detta är en poster som visar ett Vietnam som attackeras av en kommunistisk gam med blodiga klor. Under bilden finns en text där kommunisternas närvaro sas innebära terror och mord (Records of the U.S. Information Agency). Kommunisterna blir alltså förenklade och reducerade till endimensionella karaktärer som inte går att förstå eller försvara. De är ju kommunister utan legitima åsikter och mål, så varför ska de förstås? Samtliga utdrag tyder på hur förenklingar och reducering av verklighetens komplexitet leder till avhumanisering av nordvietnameserna och de utbrytande sydvietnameserna.

¹ Huruvida kommunisterna faktiskt kämpade för frihet kan diskuteras, men som nämnts tidigare hör detta inte till mitt uppsatsämne.

4.4 Legitimering av våld och krig

Det överlägsna narrativet, reduceringen av verklighetens komplexitet samt avhumaniseringen av USA:s motståndare innebär en större möjlighet att legitimera våldsamt agerande och krig. När verkligheten inte är lika komplicerad och ens motståndare uppfattas vara självklart onda aktörer behövs inte lika mycket för att försvara aggressivt beteende som riktas mot dessa. Som nämnts i de tidigare avsnitten syns ett tydligt mönster över hur frihet är viktig för den sydvietnamesiska befolkningen men vad som framförallt poängteras är hur deras frihet påverkar omvärlden och USA. Genom utläsning av presskonferenser och tal genom de 20 åren konflikten pågick kan det framförallt ses hur detta upprepade gånger tas upp. Ofta omnämns det som dominoteorins effekter på omvärlden och det tydliggörs hur viktigt det är för omvärldens säkerhet (Johnson 1968). Den förenklade världsbilden underlättar legitimering då det inte krävs någon annan förklaring till deras iblandning i kriget, istället fungerar den simplifierade dominoteorin som legitimering för deras engagemang.

I den läckta dokumentsamlingen *The Pentagon Papers* framkommer summeringar av konflikten fram till 1971. Genom dessa får en ta del av sammanfattningar av samtliga skeden i konflikten samt hur de olika presidenterna har uttalat sig och legitimerat amerikanska handlingar. Den första presidenten som engagerade sig i det tukluvna landet var president Eisenhower och han beskrev det som en självklarhet att världens frihet var tvungen att skyddas (Report of the Office of the Secretary of Defense Vietnam Task Force 1969a:1–53). Den främsta anledningen till att skydda Sydvietnam var även här dominoteorin som var populär under kalla kriget. De förklarade att kommunismen skulle fortsätta att överta stat efter stat i den nära sammanlänkade sydostasiatiska regionen om den inte stoppades. De förutspådde att även Vietnam skulle mista sin frihet och falla offer för kommunismen precis som Kina och Nordkorea (Domino Theory 2018). På liknande sätt försöker Kennedy och Johnson förklara att Vietnams möjlighet att stå emot dominoteorin och fortsätta inneha frihet är viktigt för världens och USA:s välbefinnande, den förenklade världsbilden legitimerar alltså deras engagemang (Report of the Office of the Secretary of Defense Vietnam Task Force 1969b, 1969c).

President Johnson beskriver under en presskonferens hur USA inte har “[...] valt att vara frihetens beskyddare men det finns inte någon annan” (Johnson 1965d, egen översättning). Detta tillsammans med de otaliga uttalanden om att försvara frihet och självständighet för det vietnamesiska folket används för att legitimera deras ingripande och deras våld. Han förklarar hur terror, förtryck och mord hade varit resultatet om USA hade lämnat Vietnam. Johnson menar till och med att det är USA:s skyldighet och ansvar att hjälpa dem med det kommunistiska hotet (Johnson 1965d). USA väljer att bespruta Vietnams yta med kemiska medel för att minska skyddet för sina motståndare samt att begränsa deras tillgång till mat (Agent Orange 2018) och trots att detta beteende är tvivelaktigt, rättfärdigas handlingarna genom Myten om Barbarens narrativ och funktioner. Den förenklade världsbilden och avhumaniseringen legitimerar en militär intervention, myten hjälper alltså amerikanerna att agera aggressivt och få en aktiv roll i kriget. Då mytens narrativ porträtterar amerikanernas åsikter och handlingar som rättfärdigade reduceras kriget till ett endimensionellt krig mellan goda och onda, samt förminskar motståndarna till enkelriktade kommunister. Handlingarna blir legitimerade och det

ifrågasätts inte heller om dessa handlingar är problematiska då det är svårt att säga emot en aktör som kämpar för rättvisa och frihet.

4.5 Motsägelsefullt agerande

Myten om Barbaren porträtterar amerikanerna som överlägsna, reducerar verklighetens komplexitet och avhumaniserar deras motståndare vilket resulterar i att våld mot dessa legitimeras och att de begår handlingar som motsätter sig deras uttalande värden. Amerikanerna kan ses agera motsägelsefullt i relation till sina egna uttalade åsikter i Vietnamkriget då de agerar våldsamt trots att de inte är direkt hotade själva. Flera presidenter framhäver att de kämpar för frihet och att de kommer att sluta kriga när deras motståndare slutar kriga (Johnson 1965a). Likt Shadia B. Drurys tankar i *Terror and Civilisation* verkar amerikanerna se sig själva som försvararna av godheten och friheten vilket resulterar i att de inte reflekterar över sitt egna tvivelaktiga beteende (Drury 2004:131,157). Här utför Myten om Barbaren sin funktion genom att släta över de motsägelser som kan uppkomma när aktörer agerar utifrån den förenklade världsbilden. USA har över en halv miljon soldater på plats i Vietnam, de släpper miljoner ton av bomber över landet, förstör vegetationen för dess invånare och tar livet av mängder med soldater och civila² (Ray 2018). Genom att hänvisa till den förenklade dominoteorin och att samtliga fredliga stater i världen blir hotade av kommunismens expansion legitimeras deras agerande. I ett tal som president Johnson gav 1964 förklarar han att de “[...] kan inte, får inte och kommer inte att vika oss och låta kommunisterna vinna” (Johnson 1964c, egen översättning). Han säger att de inte kommer sluta att kämpa förrän alla andra är fredliga då de kämpar för en fredlig värld (Johnson 1968). Detta kan ses som ett ytterst paradoxalt uttalande då de säger att motståndarna ska sluta med samma beteende som de själva utsätter andra för. Då de uppfattar världen som mindre komplicerad och att motståndarna avhumaniserats ser de det som att de kämpar för godhet och frihet. Myten om Barbaren verkar alltså översläta de motsägelser som uppstår och får det att framstå fullt rimligt i aktörernas egna öron. De verkar inte se att det finns en möjlighet att de själva kan anses vara fienden och att deras engagemang är problematiskt. Det försvårar alltså möjligheten att förstå sig på sina motståndare då det tar emot att skapa förståelse för terrorister som sprider död och skräck. På en fråga under en presskonferens svarar Johnson att han inte vill samtala med kommunisterna. Det försämrar alltså även möjligheten för dem att tala med sina motståndare då dessa ses som fruktansvärda fiender som är helt omöjliga att förhandla med (Johnson 1965b).

Ett exempel som tyder på hur Myten om Barbarens förenklade funktion inte verkar legitimera kriget för amerikanerna, trots ständiga uttalanden, är ett brev som skickats till president Johnson från en soldats mor. I brevet undrar kvinnan varför unga män skickas till Vietnam när USA till skillnad från andra världskriget egentligen inte är indragna i kriget (Johnson 1965d). När oppositionen gentemot det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget växte och blev allt mer högljudd sätts deras antaganden om deras överlägsenhet och legitimering på prov. Mängder

² Ett extremt exempel är Mai Lai massakern där över 500 bybor mördades och som ägde rum 1968. Den är en av flera befarade massakrer under Vietnamkriget.

av människor demonstrerar runtom i världen men främst i USA, där oppositionen mot kriget växer (UCDP u.å.). President Richard Nixon sägs ha vunnit valet genom att diskutera en eventuell tillbakadragning av militären ifrån Vietnam (Anti-Vietnam War movement 2017). Detta tyder på att de börjat se verkligheten från ett annat perspektiv. För att förstå hur detta går till kan det tolkas som att Myten om Barbaren inte nått ut till samtliga medborgare eller att deras övertygelse har försvagats något över tid. De som demonstrerar verkar inte tro på det grundläggande narrativet om att vad de än gör är rätt och att de Andra är underlägsna, vilket innebär att den förenklade världsbilden inte är övertygande nog. Eller så har den inte lyckats övertyga befolkning i den utsträckning som den påverkat den amerikanska administrationen. Motståndarna må vara kommunister men människorna som demonstrerar verkar mena att de som dör av amerikanska vapen i Vietnam trots allt innehar rättigheter och inte bör utsättas för militäriskt våld. Nixon börjar under sin mandatperiod ändra diskursen kring kriget, istället för att påpeka deras fiendes avskyvärda beteende så talar han istället om möjligheten att vinna fred. Han menar att den amerikanska militären kommer fortsätta att vara fredens beskyddare men att de ska vara mer eftertänksamma och realistiska innan de går in i ett krig igen (Nixon 1972). Den självklara amerikanska överlägsenheten som narrativet förmedlar till administrationen verkar inte längre hålla och argumenten om Vietnams frihet legitimerar inte längre deras krigiska handlingar som orsakar mängder av människors död. Myten om Barbarens legitimeringskraft verkar alltså krackelera när det uppstår en spänning mellan mytens förenklade världsbild och andra världsbilder.

En annan förklaring som tas upp vid diskussioner om amerikanernas avlägsnande från kriget är huruvida kostnaderna för kriget ökat kraftigt under kort tid och inte längre var försvarbara (Burstein - Freudenburg 1978:106). Dock tyder detta återigen på en svårighet att legitimera kriget både moraliskt och ekonomiskt då argumenten inte längre anses relevanta. Om kriget hade ansetts tillräckligt viktigt och legitimt hade det troligtvis inte ifrågasatts oavsett ekonomiska kostnader. Detta tyder på att när oppositionen växer och demonstranter påpekar att stora misstag begås i kriget bryts Myten om Barbarens narrativ och funktioner ner och beslutsfattarna måste agera efter en ny världsbild. Antingen kan myten omvandla hur den uttrycker sig och finna ett annat sätt att legitimera kriget eller så krackelera den. Det sistnämnda hände i USA:s fall och den amerikanska militären tvingades ut ur Vietnam.

5 Slutsats

I nedanstående avsnitt kommer en sammanfattning och slutsats att följa. Här kommer jag kortfattat summera hur Myten om Barbarens indikatorer har applicerats på det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget samt dra slutsatser kring huruvida den har lyckats begripliggöra det. Sedan följer ett avsnitt där en kortare diskussion förs kring hur denna kunskap kan användas i vidare forskning.

5.1 Vietnamkrigets barbarer

Den här uppsatsen hade som syfte att försöka begripliggöra det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget genom att använda en politisk myt härledd från antika Grekland. De antika grekerna tänkte, såg och talade om sina motståndare som ointelligenta och omoraliska barbarer utan rättigheter. Analysen gjordes sedan genom att myten från antika Grekland omvandlades till generella idealtypsliknande indikatorer som kunde användas som ramverk.

Det överlägsna narrativet syns tydligt i den amerikanska administrationens retorik och agerande. Ett påtagligt mönster löper genom samtliga presidenters uttalanden enda från Eisenhowers trevande försök att stödja den sydvietnamesiska regimen genom att sända militärrådgivare och Johnsons framställande av kommunisterna som mordlystna terrorister till Nixons uttalanden om nedrustning och fredlig vinst. Presidenterna kan ses uttala sig självsäkert och på ett sätt som får dessa uttalanden att framstå som uppenbara sanningar och att de gör rätt.

Flera uttalanden tyder på att den amerikanska administrationen ser Vietnamkriget i svart och vitt. De talar ofta om frihet och de kommunistiska motståndarna som självklara motpoler, där amerikanerna kämpar för rättvisa och frihet. Trots detta ser vi bevis på att fler anslöt sig till den sydvietnamesiska gerillan för att motverka USA och den USA-stödda regeringen. Det är till synes tydligt att amerikanerna har svårt att se kriget ur ett bredare perspektiv utan verkar istället se kriget genom den världsbild som Myten om Barbaren har konstruerat.

På liknande vis ser amerikanerna på sina motståndare som kommunister och terrorister snarare än riktiga människor. Genom att världsbilden påverkar deras syn på verkligheten kan de inte heller se deras motståndare som människor med egna ambitioner och mål utan de reduceras istället till endimensionella kommunister vars enda mål är att ta över land efter land. Det råder därför stora svårigheter för amerikanerna att förstå sig på sina motståndare då bilden av deras fiender är alldeles för stark och spår på den enkelriktade bilden av kriget.

Världsbilden och avhumaniseringen leder till att deras agerande under kriget inte ifrågasätts utan legitimeras utifrån det narrativ som Myten om Barbaren förmedlar. Då deras fiender ses som fruktansvärda aktörer behövs inte heller mycket för att legitimera våldsamma handlingar mot dem.

Då krigshandlingarna legitimeras genom det överlägsna narrativet och dess världsbild har amerikanerna kunnat agera motsägelsefullt. De dödade mängder av människor genom beskjutning och bomber samt begränsade möjligheterna för ett drägligt liv genom att ödelägga Vietnams vegetation. Myten om Barbaren tycks släta över de motsägelser som deras agerande och uttalanden medför och detta syns tydligt när presidenter fördömer deras fienders handlingar samtidigt som liknande agerande utförs av de amerikanska soldaterna. När Myten om Barbarens motstånd blev allt för stort kunde den inte längre uppehålla det narrativ och funktioner som påverkat amerikanerna att agera. Istället började andra idéer från opposition och demonstranter att höras och dessa var inte kompatibla med den politiska myt som tidigare dominerat beslutsfattandet och retoriken. När Nixon blev invald förändrades retoriken och större fokus lades på kampen om fred istället för det tidigare nämnda kommunistiska hotet. Istället för att sakta omvandlas till ett förändrat narrativ som hade fått amerikanerna att se sig själva som mer fredliga och kanske ändrat deras beteende verkar de olika världsbilderna ha krockat. Detta tyder på att den världsbild som ansetts mest logisk och som var lättast att försvara vunnit och Myten om Barbaren krackelerade. USA tvingades till slut dra sig ur Vietnam på grund av det motstånd som de fick runt om i världen och från sin egen befolkning. Myten om Barbaren verkar inte ha lyckats att stå emot andra idéer som verkar ha haft starkare logik och övertygelse i detta fall.

Det verkar som att Myten om Barbaren kan hjälpa oss att förstå det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget och att denna underliggande myt har påverkat den amerikanska administrationens agerande under kriget. Detta innebär att den kan ha möjliggjort deras fortsatta medverkande i kriget och underlättat för dem att fortsätta skicka militära styrkor till det konfliktdrabbade landet trots att kriget utvecklats negativt. Amerikanerna verkar, precis som tidigare forskare ha påpekat, se världen som ett slagfält mellan det onda och goda där de själva företräder frihet. Därför verkar de ha haft svårt att se sin egen påverkan i kriget eller reflekterat över den kunnat vara motsägelsefull. De har heller inte sett sina fiender som individer utan sammanfogat dem till en grupp av hemska terrorister vilket har underlättat legitimering av våld gentemot dessa. De befrielsekämpande kommunisterna verkar alltså ha blivit amerikanernas barbarer. Precis som i det antika Grekland verkar inte amerikanerna ha reflekterat över sina motståndare och de ger intryck av att ha sett det som en självklarhet att de agerar rätt. De som inte stod på amerikanernas sida tycks ha reducerats till ovärdiga halvmänniskor utan komplexitet vilket har möjliggjort ett våldsamt beteende gentemot dem. Samma myt förefaller alltså närvara i både antika Grekland och under Vietnamkriget, om något förändrad i hur den tar sig i uttryck. Slutligen ska det återigen poängteras att Myten om Barbaren inte ska ses som en förklaring eller anledning till kriget utan snarare det som möjliggjort amerikanernas beteende. Andra faktorer, så som fred, amerikanernas självbild eller ekonomi, har påverkat utkomsten av kriget och enligt indikatorerna ovan tycks Myten om Barbaren ha påverkat i vilken utsträckning dessa faktorer har kunnat leda till kriget.

5.2 Vidare forskning

Det har funnits tidigare forskare som talat om hur aktörer ser sig själva som den goda i kriget och agerat utifrån en förenklad världsbild. Detta resonemang har utvecklats i denna uppsats och blivit del av ett ramverk som kan användas vid andra krigssituationer. Myten om Barbaren tycks ha påverkat amerikanerna att agera med mer självklarhet vilket underlättat legitimering av deras handlingar i kriget. En intressant tanke är hur amerikanerna hade agerat om de inte påverkats av Myten om Barbaren eller om den försvagats tidigare under kriget. Möjligtvis hade USA valt att backa ur tidigare eller kanske inte engagerat sig alls i då legitimering av kriget hade varit svårare om världen uppfattats som mer komplex. De förlorade trots allt kriget och Sydvietnam blev en del av Socialistiska republiken Vietnam men detta verkar inte skina igenom i diskursen. Kriget debatteras än idag och det råder inga samstämmiga meningar. Kanske hade förlusten i kriget varit betydligt mer förödande om Myten om Barbaren inte varit där för att släta över motsägelserna som uppstod.

Då Myten om Barbarens innehåll och funktioner tycks ha möjliggjort och underlättat det amerikanska engagemanget i Vietnamkriget kan den med nytta appliceras på andra konflikter. Det vore därför intressant att se vidare utveckling av mytens påverkan genom att exempelvis applicera den på fler konflikter där först och främst USA har varit närvarande, men även andra krigssituationer. Ett sådant exempel hade kunnat vara den amerikanska invasionen i Irak 2003 där man ansåg att Irak och Saddam Hussein var ett hot mot omvärlden. Här verkar nämligen vissa paralleller kunna dras där motståndarna målas ut som barbarer och terrorister samtidigt som civila dödas och människor blev utsatta för tortyr i amerikanska fångelser. Även George W. Bushs uttalande om kriget mot terrorismen som ett korståg tyder på den dualistiska och förenklade världsbild som Myten om Barbaren förmedlar (Duignan 2018). Detta hade kunnat leda till utökad kunskap om hur den mer generellt möjliggör och påverkar aktörers engagemang i krig. Om Myten om Barbaren är en underliggande faktor i flera krig och huruvida den har funnits under en längre historisk period besvaras inte i denna uppsats, men den har i alla fall lett oss en bit på vägen.

6 Referenser

- Agent Orange. 2018. *Encyclopedia Britannica* [Online]. <https://www.britannica.com/science/Agent-Orange> (Hämtad: 2018-05-02).
- Anti-Vietnam War movement. 2017. *Columbia Electronic Encyclopedia* [Online]. Upplaga 6.
- Barthes, Roland. 2000. *Mythologies*. London: Random House.
- Beckman, Ludvig. 2005. *Grundbok i Idéanalys: Det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santérus Förlag.
- Bergström, Göran - Boréus, Kristina. 2012. *Textens Mening och Makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Upplaga 3. Lund: Studentlitteratur.
- Bliesemann De Guevara, Berit (red.). 2016. *Myth and Narrative in International Politics: Interpretive Approaches to the Study of IR*. London: Palgrave Macmillan.
- Bottici, Chiara - Challand, Benoît. 2010. *The Myth of the Clash of Civilizations*. Abingdon: Routledge.
- Bottici, Chiara - Challand, Benoît. 2013. *Imagining Europe: Myth, Memory, and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourke, Joanna. 2014. Why does Politics turn to violence? I Jenny Edkins och Maja Zehfuss (red). *Global Politics: A New Introduction*. Upplaga 2. Abingdon: Routledge, 472-495.
- Burstein, Paul - Freudenburg, William. 1978. Changing Public Policy: The Impact of Public Opinion, Antiwar Demonstrations, and War. *American Journal of Sociology* 84 (1): 99-122 [Online]. <http://www.jstor.org/stable/2777980> (Hämtad: 2018-05-05).
- Cassirer, Ernst. 1946. *The Myth of the State*. New Haven: Yale University Press.
- Domino Theory. 2018. *Encyclopedia Britannica* [Online]. <https://www.britannica.com/topic/domino-theory> (Hämtad 2018-04-02).
- Drury, Shadia B. 2004. *Terror and Civilization. Christianity, Politics, and the Western Psyche*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Duignan, Brian. 2018. George W. Bush. *Encyclopedia Britannica* [Online]. <https://www.britannica.com/biography/George-W-Bush#ref278443> (Hämtad: 2018-05-10).
- Eisenhower, Dwight D. 1960, januari. 4- *Annual Message to the Congress on the State of the Union*. The American Presidency Project (av Gerhard Peters, John T. Woolley) [Online]. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=12061> (Hämtad 2018-04-20).

- Hall, Edith. 1991. *Inventing the Barbarian: Greek Self-Definition through Tragedy*. Oxford: Oxford University Press.
- Hellman, John. 1986. *American Myth and the Legacy of Vietnam*. New York: Columbia University Press.
- Huntington, Samuel P. 1993. The Clash Civilizations? *Foreign Affairs* 72 (3): 22-49 [Online]. <http://www.jstor.org/stable/20045621> (Hämtad 2018-04-10).
- Jackson, Patrick Thaddeus. 2006. *Civilizing the Enemy. German Reconstruction and the Invention of the West*. Michigan: The University of Michigan Press.
- Johnson, Lyndon B. 1964a, februari. 170 - *The President's News Conference*. The American Presidency Project (Av Gerhard Peters, John T. Woolley) [Online]. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=26055> (Hämtad 2018-05-20).
- Johnson, Lyndon B. 1964b, juni. 420 - *The President's News Conference*. The American Presidency Project (Av Gerhard Peters, John T. Woolley) [Online]. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=26333> (Hämtad 2018-04-17).
- Johnson, Lyndon B. 1964c. "Speech to the American Bar Association; 8/12/1964". National Archives and Records Administration [Online]. <https://catalog.archives.gov/id/2803385> (Hämtad 2018-04-17).
- Johnson, Lyndon B. 1965a, januari. 2- *Annual message to the Congress on the State of the Union*. The American Presidency Project (Av Gerhard Peters, John T. Woolley) [Online]. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=26907> (Hämtad 2018-04-17).
- Johnson, Lyndon B. 1965b, april 1. 156- *The President's News Conference*. The American Presidency Project (Av Gerhard Peters, John T. Woolley) [Online]. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=26859> (Hämtad 2018-05-02).
- Johnson, Lyndon B. 1965c, april 2. 208 - *The President's News Conference*. The American Presidency Project (Av Gerhard Peters, John T. Woolley) [Online]. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=26917> (Hämtad 2018-04-17).
- Johnson, Lyndon B. 1965d, juli. 388 - *The President's News Conference*. The American Presidency Project (Av Gerhard Peters, John T. Woolley) [Online]. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=27116> (Hämtad 2018-04-17).
- Johnson, Lyndon B. 1966, maj. 236 - *The President's News Conference*. The American Presidency Project (Av Gerhard Peters, John T. Woolley) [Online]. <http://presidency.proxied.lsit.ucsb.edu/ws/index.php?pid=27611> (Hämtad 2018-04-17).
- Johnson, Lyndon B. 1968, mars. The President Announcing Steps to Limit the War in Vietnam. *Public Papers of the Presidents of the United States: Lyndon B. Johnson, 1968-69* 1 (170): 469-476.
- Kennedy, John F. 1961, januari. 11 - *Annual message to the Congress on the State of the Union*. The American Presidency Project (Av Gerhard Peters och John T. Woolley) [Online].

- <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=8045> (Hämtad 2018-04-20).
- Kennedy, John F. 1962, januari. 7 - *Annual message to the Congress on the State of the Union*. The American Presidency Project (Av Gerhard Peters och John T. Woolley) [Online]. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=9082> (Hämtad 2018-04-17).
- Kennedy, John F. 1963, januari. 12- *Annual message to the Congress on the State of the Union*. The American Presidency Project (Av Gerhard Peters, John T. Woolley) [Online]. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=9138> (Hämtad: 2018-04-17).
- Lebow, Richard Ned. 2010. *Why Nations Fight*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lebow, Richard Ned. 2008. *A Cultural Theory of International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lincoln, Bruce. 1989. *Discourse and the Construction of Society: comparative studies of myth and classification*. New York: Oxford University Press.
- Martin, W.A.P. 1885. The Northern Barbarians in Ancient China. *Journal of the American Oriental Society* 11: 362-374 [Online]. <https://www.jstor.org/stable/pdf/592197.pdf?refreqid=excelsior%3Aef355de514d18db8cc357a4a53f43538> (Hämtad 2018-04-10).
- Münch, Sybille. 2016. Beyond National Policymaking: Conceptions of Myth in Interpretive Policy Analysis and Their Value for IR. I Berit Bliesemann de Guevara (red). *Myth and Narrative in International Politics: Interpretive Approaches to the Study of IR*. London: Palgrave Macmillan, 47-66.
- Ngo Dinh Diem. 2017. *Encyclopedia Britannica* [Online]. <https://www.britannica.com/biography/Ngo-Dinh-Diem> (Hämtad 2018-05-02).
- Nixon, Richard. 1972, januari. 15 - *Annual Message to the Congress on the State of the Union*. The American Presidency Project (Av Gerhard Peters, John T. Woolley) [Online]. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=3407> (Hämtad 2018-04-17).
- Pagden, Anthony. 2008. *World at War. The 2,500-Year Struggle between East & West*. Oxford: Oxford University Press.
- Report of the Office of the Secretary of Defense Vietnam Task Force. 1969a. Justification of the War. Public Statements. Volume I: B--The Eisenhower Administration [Online]. (Även kallad Pentagon Papers). <https://nara-media-001.s3.amazonaws.com/arcmedia/research/pentagon-papers/Pentagon-Papers-Part-V-A-Vol-IB.pdf> (Hämtad 2018-04-22).
- Report of the Office of the Secretary of Defense Vietnam Task Force. 1969b. Justification of the War. Public Statements. Volume I: C--The Kennedy Administration [Online]. (Även kallad Pentagon Papers). <https://nara-media-001.s3.amazonaws.com/arcmedia/research/pentagon-papers/Pentagon-Papers-Part-V-A-Vol-IC.pdf> (Hämtad: 2018-04-22).
- Report of the Office of the Secretary of Defense Vietnam Task Force. 1969c. Justification of the War. Public Statements. Volume II: D--The Johnson

- administration [Online]. (Även kallad Pentagon Papers). <https://nara-media-001.s3.amazonaws.com/arcmedia/research/pentagon-papers/Pentagon-Papers-Part-V-A-Vol-IID.pdf> (Hämtad: 2018-04-22).
- Ray, Michael. 2018. My Lai Massacre. *Encyclopedia Britannica* [Online]. <https://www.britannica.com/event/My-Lai-Massacre> (Hämtad: 2018-05-10).
- Records of the U.S. Information Agency 1. 1954. *Communism Means Terrorism* [Poster]. National Archives and Records Administration [Online]. <https://catalog.archives.gov/id/6948996> (Hämtad 2018-04-17).
- Said, Edward W. 1997. *Orientalism*. Stockholm: Ordfronts förlag.
- Spector, Ronald H. 2018. Vietnam War. *Encyclopedia Britannica* [Online]. <https://www.britannica.com/event/Vietnam-War> (Hämtad: 2018-04-03).
- Steinman, Ronald. 2017. The First Televised War. *The New York Times*. 7 april [Online]. <https://www.nytimes.com/2017/04/07/opinion/the-first-televised-war.html> (Hämtad 2018-05-02).
- Todorov, Tzevetan. 2010. *The Fear of Barbarians: Beyond the Clash of Civilization*. Cambridge: Polity Press.
- Tonkin Gulf resolution. 2017. *Columbia Electronic Encyclopedia*. Upplaga 6.
- Tuon, Bunkong. 2013. Discourses on the Vietnam War: Teaching from Many Perspectives. *Pedagogy* 13 (1): 158-170.
- UCDP. U.å. *Government of South Vietnam - Government of Vietnam (North Vietnam)*. Uppsala Conflict Data Program. <http://ucdp.uu.se/additionalinfo?id=293&entityType=1> (Hämtad 2018-05-02).
- Weber, Cynthia. 2005. *International Relations Theory: a critical introduction*. Upplaga 2. Abingdon: Routledge.
- Yanow, Dvora. 1992. Silence in Public Policy Discourse: Organizational and Policy Myths. *Journal of Public Administration Research and Theory* 2 (4): 399-423 [Online]. <http://www.jstor.org/stable/1181698> (Hämtad: 2018-04-17).